

Մ Ե Ն Տ Ո Ր

ՄԷՃՄՈՒԱՅԸ ՄԷՊԱՀԻՍԻ ՄԻԻՖԻՏԷ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԵՆԵՒ.

1886 ԱՊՐԻԼ 15

ՆՕՄԵՐՈ Տ

Ֆ Ա Մ Ի Լ Ե Ա

Թ Է Զ Է Վ Վ Ի Ի Ճ

Պիր միլլէթին տէրէճէյի մէտէնիյէթինին վէ հալը սաատէթինին՝ տախիլինտէ օլան ֆամիլեալարա մէրպուլթ վէ միւթէվազգըֆ պուլունտուղու վէ ֆամիլեալար արասընտա իսլահաթը լազըմէ իճրա էտիլմէտիքճէ պիր ճէօմաաթըն հիւսնի հալէ մալիք օլամանճաղը տէրքեար օլտուղունտան՝ պիզ տէ տախի հէր շէյտէն էվվէլ ֆամիլեալարըմըզըն սուրէթի թէշէքքիւլինէ վէ ումուրը տախիլիյէսինէ տիգգաթը քեամիլէ վէրմէք պէլքի հէր մէսէլէտէն զիեատէ ֆալիտէլի օլուր վէհապըյլա՝ էն էվվէլ ֆամիլեա թէշէքիլինին էսասը օլան թէզէվվիւճ եանի էվլէնմէք մատտէսի իւզէրի իքի սէօզ սէօյլէյէլիմ :

Ա.

Ինսանըն վիճուտու վէ ֆիքրի իլէ , արզուսու վէ տուլղուսու իլէ , հազըրը վէ միւսթագսլէլի իլէ վէ քեաֆֆէի ահվալ վէ թէպէտտիւլաթը իլէ է՛ն զիեատէ միւնասիպէթի վէ ալազասը օլան մէսէլէ թէզէվվիւճ տիւր , վէ խըլզէթի ատէմտէն պէրու հէր միլլէթտէ պու մատտէյէ էհէմիլիյէթի մախսուսէ վէրիւմիշ , պու պապտէ խայլիճէ նիզամաթ վէ գափանիյն թէէսիս էտիլմիշ վէ ալիմլէր վէ հաքիմլէր թարաֆընտան պահալար օլունմուշ տուր :

Քէզալիք Խորթութեան քիլիսասընըն թէզէվվիւճ մէսէլէսինի եւտի խորհուղլար սիլքինէ տախիլ վէ սըֆէթի տինիյէ իլէ թէշխիս վէ թագտիս էթմէսի՝ անըն , ինսան իշիւն միւնֆէրիտէն վէ միւնթէմի՛էն հայիզ օլտուղու էհէմմիյէթի , վէ սալթ մատտի հաեաթա տէյիլ մանէվիյէ տախի ինթիսասլը օլտուղու-նու իսպալթա քեաֆի վէ վաֆի տիր :

Վէ ֆիլ հագիգա , թէզէվվիւճ՝ չիրքէթի պէշրիյէնին էսասը վէ վասիթայը իրթիպաթը տըր , ախլազը ումուվիյէնին թէհզի-պինէ (թէմիզլէնմէսինէ) , էֆքեարը սալիմէնին թէէսսիւսիւնէ , հիսսիյաթը նէճիպէնին թէքէսսիւրիւնէ վէ իշթիրաքը հիսսի թէամմիւմիւնէ մէտար տըր :

Թէզէվվիւճ՝ պիր էհալինին գուվվէթինի արթըրըր , իւնսի-յէթ վէ մուհապպէթ վիճուտէ կէթիրիթ , քէտէր վէ էլէմլէրի թէսքին էտէր , էօմրիւն միւտտէթինի թէմտիտ էյլէր վէ ֆըսգ ու սէֆահէթի թախֆիֆ գըլար :

Պագաթ , պու ճիւմլէ մուհասսէնաթը իլէ պէրապէր , թէ-զէվվիւճ գատար ինսանը սէհվիեաթա վէ մուխաթարաեա սէվգ էտէն վէ նէթիճէսի օլարագ սէֆալէթէ վէ մուսիպէթէ սէպլէ-պիյէթ վէրէն մէսէլէ տախի եօգ տուր :

Չիւնքի հէր շէյին դըյմէթի իսթիհասալընտա օլան միւշ քիւ-լաթը նիսպլէթինտէ օլտուղու կիպի , պու մատտէտէ տախի նէ՝ գատար տիգգաթ , թէտարիքեաթ վէ իհթիմամ սարֆ էտիլթր իսէ՝ օլ գատար տա խօշնուտիյէթ հասըլ օլուր , պիլ աքս , հէր նէ գատար աճէլէ , գայտսըզ վէ պասիրէթսիզ տավրանըլըր իսէ նէթիճէսինտէ տախի օլ գատար փէշիմանլըզ վէ սէֆալէթ մէյ-տանէ կէլիր :

Չիեատէսիյլէ չաեանը իսթիղրապ տըր քի , ատէմլէր՝ հա-ճէթի եէվմիյէլէրինին թէսվիյէսի իշիւն սաթոււն ալըղլարը մէլպուսաթ վէ մէքիւլաթ վէ էշեայը սայիրէնին թէմիզ վէ թագտիրինէ ուզոււն միւտտէթ թէֆթիշ , իսթիշարէ վէ միւլա-հազա էտէրլէր վէ կէօզլէրինի տէօրթ աշարլար տա , էօմրլէրի-նին նիհայէթինէ գատար ըիֆագաթինտէ պուլունաճազլարը պիր զէվճէնին ինթիսասալընտա չօգ քէրրէ փէք տիգգաթսըզ վէ սասլըրսըզ պուլունուրլար վէ էլլէրինի քէօր քէօրիւնէ էյի թա-նըմատըզլարը պիր էլլէ վէրիւլէր :

Պու շէյ , թէզէվվիւճ մէսէլէսինին էհէմմիյէթ վէ ազամէթինի

պիլմէմէքտէն , միւսթագպէլի տիւղիւնմէքտէն վէ էօմրիւ ա-
զիզլիզիզին գըյմէթինի թանըմամագտան մէյտանէ կէլիւր , վէ
էյէր արամըգտա օն նէֆէր փէրիշան , Փագիւր , իլլէթլի վէ
տիւնեատան օսանճ կէթիւրմիշ քիմսէ վար իսէ , տօգուզունտա՝
շու հալին սէպէպլի՝ մէսքիւր մէսէլէտէ կէօսթէրիլէն ճիհալէթ վէ
էտիլէն խաթա տըր տէյէպլինրիզ :

Պու սէպէպլտէն տիր քի , պիր քիմսէնին ա'գլ վէ մուհաքէ-
մէտէ օլան լիեագաթընը ա'գսը իզտիվաճընտա էթմիշ զլտու-
ղու գարարտան իսթինթաճ էյլէմէք չօգ քէրրէ տօղրու օլա-
պիլիւր (1) :

Պիր կէնճ էվլէնմէք թէտարիքինտէ օլտուղու զէման՝ վիճու-
տունուն , սիննինին , 'ազլընըն վէ սէրվէթինին ահվալընա նա-
զար գըլըպ , անլէրի մագսէտինէ միւթապըգ կէօրսէ պիլէ ,
ինթիխապ էտէճէյի գըզըն քէնտիսինէ միւնասիպ օլուպ օլմատը-
ղընը տախի թէքմիլէն պիլմէլի տիր :

Խուսուսաթը մէզքիւրէ հագգընտա միւմքինի մէրթէպէ
պէրրագ պիր թասապլուր վէրմիշ օլմագ իչիւն՝ պէր վէճհի աթի
պիր գաշ թագսիմլէ իֆատէ էտէլիմ :

1. — Մէտէնի մէմէքէթլէրտէ ճարի օլուպ , օրատան Թիւր-
քիանըն պա'ազը մահալլէրինէ տախի եավաշ եավաշ սիրայէթ
էտէն պէքեարլըգ , եա'նի թէզէվվիւճ վէ Փամիլեա զայիլէսին-
տէն գաշընմագ արզուսու , հէր նէ գատար թէհլիքէլի վէ զա-
րարը իսէ՝ միլլէթիմիզտէ տախի ումումէն անըն 'աքսի ճիհէ-
թինտէն նէթայիճի վէխիմէ մէյտանէ կէլիեօր :

Պիզտէ պիր շօճուգ 8-10 եաշընտան պաշլաեարագ Փամիլ-
եասընտան եախօտ թէալլիւգաթընտան պուլունան գատընլարըն
կէօեա մուհապպէթ վէ արզուսունտան նաշի « Օղլում , սէնի
նիշանլարըգ , էվէրիւրիզ , կէլին կէթիւրիւրիզ , էվ պարգ էտէ-
րիզ . . . » կիպի լագըրտըլարընը իշիտէրէք , սիննի սէպավէ-
թինտէ պու կիպի մատտէլէրին թէֆէքիւրիւլլէ՝ թա'լիմ ու
թէրպիյէ , հիւնէր վէ մէարիֆ վէ ախլագ ու էտէպ թահսիլինէ
մուխասաս վագթընը պու միսիլու խիւլեալարա հասր էտէր
վէ տահա վագթը կէլմէզտէն՝ էվլէնմէյէ գարար գըլար : Փէտէր

(1) Dictionnaire Universel d'idées, Ernst.

վէ վախտէլէր իսէ՝ վիճուտ , 'ազլ , ախլազ վէ սայիր քէյֆի-
յէթլէրինէ տիգգաթ էթմէյրէք , կէլինին կիւզէյինին պօյունա
պօսունա պազըպ միրազ չըգարմազ վէ գաթ գաթ եաճ պազ-
լամազ իչիւն էվլատլարընըն արզուսունա մուվաֆֆազաթ կէօս-
թէրիրլէր . . . :

Պա'զը թարաֆլարտա ճիհալէթ օլ տէրէճէյէ վարմըլ տըր
քի 15 եաչընտա պապալար վէ 12 եաչընտա անալար պուլուն-
մագտա տըր , վէ միլլէթին հիյէթինի թէչքիլ վէ միւսթագպէ-
լինի թէ"էմին էտէճէք օլան զիւրիյէթ տախի պէ'օյլէ անալար-
տան վէ պէ'օյլէ պապալարտան վիճուտէ կէլմէքտէ տիր :

Եազը'գ պէ'օյլէ նէվճիվանլարա :

Ինսան պիր ֆիտանա պէնգէր : Թօմրուգլարը եէչէրմէզտէն ,
ֆիրիպլէրի կէօրիւնմէզտէն , չիչէքլէրի աչըլմագտան վէ րախհ-
լարը սաչըլմագտան մահուլ վէրէն ֆիտանտա նէ' գուվլէթ վէ
մէյտանէ կէլէն մէյվէտէ նէ' խասսիյէթ օլուր :

Ինսան 20-25 եաչընա գատար տահա պիր չիչէք տիր ,
քեհաչքի հէր կէնճ , էրքէկ օլսուն գըզ օլսուն , պու միւտտէթին
գըլմէթինի պիլսէ վէ սաատէթինիտէ , շէրէֆինի տէ անըն լա-
թիֆ րայիհալարընտա արասա :

Սինն խուսուսունտա տին թա'լիմաթը , տէօվլէթլէրին գա-
վանիյնի , ֆէննի թըպպըն մաթլուպու վէ ախլազ մուալլիմէրի-
նին էֆքեարը պիր արաեա կէթիրիլտիքտէ չու խիւլասա չըգար
քի , նիհայէթ , էրքէք՝ 22 վէ գըզ՝ 17 եաչընտան էվլէլ էվլէն-
տիքլէրի հալտէ մատտի վէ մա'նէվի թարգտա , ախլազ իչիւն
վէ վիւճուտ իչիւն թէհլիքէ մէյտանէ կէլէճէյի փէք իհթիմալ-
տէն տիր :

Թիգէվվիւճ վազթը վիճուտա , իգլիմէ վէ սայիր քէյֆիյէթ-
լէրէ կէօրէ իխթիլաֆ էտէպիլիր իսէ տէ , Ֆրանսա հիւքիւմէթի՝
18 է գատար րուխասաթ վէրմիչ տիր , Ալմանիա՝ 21-25 եաչընը
միւնասիպ կէօրմիւչ : Զէմանը գատիմտէ Պլատոն՝ 30 վէ Լի-
կուրգոս՝ 25 եաչլարընը թային էթմիչլէր տիր , ամմա պոււնլա-
րըն է'ն միւնասիպի էքէր ալիմլէր վէ հէքիմլէր էֆքեարընճա
25 օլուպ՝ ալէսսէվիյէ էհալիմիզ իչիւն տախի պու միւտտէթտէն
էվլէլ թէգէվվիւճ էթմէմէք , վէ 30 տան զիւտտէ տախի պէքէ-
մէմէք միւնասիպ տիր :

2 . — Սիննի քէմալէ էրտիքտէն սօնրա , թէէհհիւլ էթմէք

խթէյէն կէնճ ագլ ու ախլագընըն զապթ ու ըապթընա վէ հէր հանկը պիր մէշղուլիյէթլէ փարա գազանըս ֆամիլեա ի-տարէսինէ տախի միւգթէտիր օլմալը տըր :

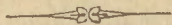
Պօրճուհու իյֆա էթմէյէն , ֆայիզէ փարա ալըպ տիւկիւն թէտարիքի կէօրէն , վէ մասլահաթընը թանգիւմ վէ քեարընը թէ-էմին էթմէյէրէք թէզէվիւն էտէն կէնճէրին պէօյիւք զրամլ վէ պէլքիտէ քեաֆֆէսի , սօնրա սօնրա զարուրէթէ վէ փէրի-շանիյէթէ տիւշար օլուրլար :

Թէէսսիւֆ օլուհուր քի , միլլէթիմիզտէ պու գապիլտէն չօգ կէնճէր վար տըր քի , վազթ վէ ֆուրսաթլարընըն գըլմէթինի պիլմէյիպ սէնէլէր կէշիրտիքտէն վէ քէմալէ էրտիքտէն սօնրա պէշ փանա արթըրամապար , վէ թէէհհիւլտէն տէ վապ կէշմէ-յիպլ պօրճ ալթընա կիրէրլէր : Թապիի տիր քի պէօլէ պիր քիմսէ՝ մէսարիֆին արթաճաղընտան , պօրճուհու թէսվիյէտէն աճիզ գալաճազ վէ իգալիլըզ կէլինինին կէթիրտիյի պիր գաշ փարշա ալթուն վէ թէզէինաթը տա ալտըգտան սօնրա եինէ զարուրէթ փէնչէսինտէն խէլաս պուլամաեաճազ տըր :

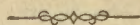
Պէօլէ պիր թէզէվիւնտէն նէ՞ մէսէրրէթ վէ նէ՞ խօշնուտի-յէթ հիսս էտիլէպիլիր վէ տիւնեայա կէլիր կէլմէզ աճ սուսուզ , չըփազ վէ փէրիշան պիր էօմր կէշիրմէյէ մահքիւմ պիր թա-գըմ պիսուշ սապիլէրին վէպալը քիմին զիմմէթինտէ գալըր . . . :

Յ . — Թէզէվիւն սըրաւընտա տիգգաթ էտիլէճէք մէսէլէ-լէրտէն պիրի տէ թարաֆէյնին սըհհէթի քեամիլէյէ սահիպ վէ խուսուսի պիր իլլէթտէն ապատ օլմասը տըր :

Պէօլէ պիր իլլէթին , զէվճէյնտէն հէր հանկըսընտա իսէ՝ հէմ տիկէրինէ սիրայէթ , հէմ զիւրլիյէթէ ինթիգալ էտէճէյի վէ պուլաղըզ օլմասա պիլէ՝ պաղա էսէֆէնեիզ հալլէրէ սէպէպի-յէթ վէրէճէյի պի իլթիպահ տըր :

Է Տ Ե Պ Ի Ե Ա Թ

Ե Ը Լ Տ Ը Զ Լ Ա Ր

(Մէշահիրի իւտէպայը աորտան վէ վենետիկ Մխի-
թարեան թարիգաթը ըահիպլէրինտէն Հ. Ղեւոնդ Ալի-
շանըն Յոյցք Աստուծոյ նամ էսէրի պինազիրինտէն թէր-
ճէմէ էտիլմիշ տիր :)

Աֆիթապը ալէմթապ՝ վէրայի ճէպէլէ մայիլ, փէր-
թէվլէրի զայիլ, վէ կիճէ սէմաոէն նազիլ օլուր :

Զիմէնիսթանըն ճալիպ ըէնկի վէ էզհարըն միւլէվվէն
ըէֆնագը տիտէմոէն տուր օլուրլար, էվլէր վէ ազաճլար,
գօյունլար վէ չօպանլար քեաֆֆէթէն մէսթուր վէ լէյլին
փէրտէի սիեաճ քէֆնի ելէ մահֆուզ տըրլար :

Հիշ պիր շէյ նազարըմըզա իսապէթ էթմէյօր, սա-
նըրսընքի հիշ պիր շէյ եօգտուր :

Զավալլը, պիր շէյ տէ կէօրմէզսին, զիրա զանն էտէր-
սին քեաֆֆէսինի սէնտէն սիթը էթմիշլէր : Նազարընը
պիր քէրրէ ասիւմանէ թէմեիլ էթ տէ սաթհը սէմայը
թէնվիր իչիւն պիրէր պիրէր զուհուր էտէն շու եըլտըզ-
լարա պագ :

Մահիթապ՝ կիւմիւշ կիպի լէման էտէրէք թուլու՝ է-
տիեօր, զիեասը սէմանըն մավի օվալարընտա միւնթէիր
օլուեօր :

Բէվաքիպի Սիւրէյեա, Տըպպը էքպէր, պիւրճիւ ճէպ-
պար վէ ըէննիւմայը սէֆային օլան Ախթէրի գուլթա՝ պա-
շըմըզ ուճուհտա փարըլ փարըլ փարլաեօրլար :

Ագշամըն ֆէճրի քեազիպի տէ գալմաեօր, էվլէրին
ըշըվլարը տա սէօնիւեօրլար, ամմա սէմանըն գանտիլլէրի

կյգատ հտիլմիշ, հէր ելլորզ քէնտի եէրինտէ չէօլէ էն-
տազ օլմագտա տըր : Անլէրի թա'տատ էթմէկէ չըգըշ-
մանասըն, չիւնքի սահիլի տէրեանըն գումլարը կիպի պի-
հիսապ տըրլար :

Տիւրպին իլէ տէ պագսան, հէզէրան թանէսինի կէօր-
սէն տահա իլէրիյէ վարամագսըն : Պու պիւթիւն ելլորզ-
լա'ր տա ճէնապը Հագգըն թէպաալարը տըրլար : Տիւն-
եայը թէնվիր իլիւն չէմսին զիեաքիւսթէր չէօլէլէրինի
վէրէն քէնտիսի տիր : Սէյեարէլէրին մահէլինի թա'յեին
հտէն քէնտիսի տիր, փարմաղըյլա անլէրին թարիգինի
իրայէ վէ թէճավուզլէրինի թէնհիյէ հտէն տէ քէնտիսի
տիր :

Թիր կիպի թէյրան իլէ մէսաֆէի պիզայէտէ սիւրաթ-
լա սէյր էթմէք գապիլ օլսա իտի, միլիօն սէնէլէրտէ պի-
լէ հատտինէ վասըլ օլամազ իտին :

Սէմանըն էն տէրին լիւճճէլէրինտէ տախի եէնի պիր
կիւնէշ պուլաճագ իտին, վէ իճրայը տէվրան հտէն սէյ-
եարաթը ճէտիտէ կէօրէճէյիտին :

Էյ ֆանի ատէմլէր, պիր քէրրէ կէօզլէրինիզի պալա-
եա թէրֆի' հտինիզ : Ալլահ' շու պիհիսապ աթէշ քիւր-
րէլէրինի կէօրէսինիզ տէեու կիւնէշի կէրի չէքտի, էպէ-
տիյէթ կիւնլէրինի խաթրա կէթիրէսինիզ տէեու զուլմէթ
զէմինի իհաթէ էյլէտի :

Սաթհը արզտա պին պիր մախլուգաթ, սուտա վէ հա-
վատա հատտսըզ հայվանաթ վարտըր, անլէրին խասսի-
յէթ վէ թապիյէթինի թավսիֆէ, անլէրին միւտտէթինի
թա'յինէ վէ հատտինի թա'րիֆէ քիմ միւզթէտիր տիր :

Օլ տիւնեալարըն քեաֆֆէսիտէ Ալլահա մէրպուլթ տըր
վէ պիր վալիտէնին սապիսի կիպի անլէ'ր տէ Ալլահաւան
այրըլմազլար :

Մէրիխին սիւքքեանընը թէֆրիհ' վէ էթրաֆընտա տէ-

վրը էթտիրտիյի եէտի ատէտ աթէշ քիւրրէլէրի իլէ Զու-
հալը թէսիին էտէն Ալլահ տըր :

Հէր երլտըզ տա Ալլահը թէմճիտ էտէր :

Միսքիթիմ
Հ. Գ. Ս.
Վ. Կ.

Գ Ա Ր Ո Ւ Ն

Գարնան ժամանակ ամեն ծաղիկ կը փթթի, ամեն
ծառի բողբոջ կանաչ ծիլեր կ'արձակէ, ծառերը ծաղ-
կամբ կը զարդարուին, բուրաստանի մէջ վարդեր կը
բացուին և խոնարհելով գարնան գալն կողջունեն, Ծաղ-
կալից թփերու վրայ սոխակները թառած՝ իրենց գեղե-
ցիկ դայլայլիկովն երգելու կ'սկսին: Ծիծեռները որք ձը-
մեռը տաք երկիրներ գացած էին կը վերադառնան մեր
երկիրը և բոյներ շինելով գարնան գալուստը կ'աւետեն:
Ահա անտառներու մէջէն և ծառերու քովէն կը լսեմ այլ
և այլ ձայներ որք նոյնպէս այս եղանակը կը տօնեն,
թիթեռներն եւս կը թռչտին և իրենց համար կերակուր
կը փնտռեն. մեղունները կ'արթննան իրենց խոր քունէն
և տըզտըզալով անուշահոտ ծաղկանց մէջէն հիւթ կը
ծծեն որպէս զի ինձ նման տղոց համար մեղր և մոմ չի-
նեն:

Գարնան ժամանակ ամեն մարդ բնութեան քաղցրա-
բոյր գիրկը կը նետուի. մանուկները ծաղկանց վրայ երի-
ներանգ թիթեռնիկներ կը տեսնեն ու զանոնք թուփէ
թուփ կը հալածեն, կը բռնեն և կզմայլին անոնց գե-
ղեցկութեան վրայ, կը գիտեն անոնց փափուկ թեւերը
որք մարգարտի բանուածքի մը պէս զարդարուած են
կարմիր, կանաչ և սեւ բիծերով ու փայլուն փոշիներով,
ու կը հիանան Աստուծոյ կարողութեանը վրայ:

Գարնան ատեն ամեն մարդիկ զուարթ կըլլան, պարտէզներու մէջն ու ծառերու շուքին տակ՝ առուններու մրմունջը դեղձանիկներու գեղգեղանքին հետ խառնուելով կը դիւթեն մարդս որ ինքզինք երջանիկ կզգայ: Անուա և պարզամիտ հովիւն իսկ այս սքանչելի ներդաշնակութենէն հրապուրուած ծառին հովանոյն տակ կը նստի ու անմեղ գառներուն մէջ տեղ իր սրինգը կ'ածէ ուրախութեամբ:

Վերջապէս գարնան եղանակին մէջ ծաղիկներուն գոյնը, սոխակներուն երգը, թիթեռնիկներուն փայլը, մեղուններուն ձայնը, առուակներուն կարկաշը, զեփիւռին շունչն ու հովուին երգը Աստուծոյ անհուն մարդասիրութեան նշաններն են:

Երա՛նի այն մարդուն որ գիտէ Արարչին այս բարիքը ու անոր հրամանին համաձայն կը վայելէ գարնան օրերը:

Ու մանաւանդ երա՛նի այն տղուն որ իր կենաց գարնան յարգը կը ճանչնայ ու զայն ի զուր վատնելէ կը խորշի:

Նազարեք Պ. Քէհեմեան

Վ. Կ.

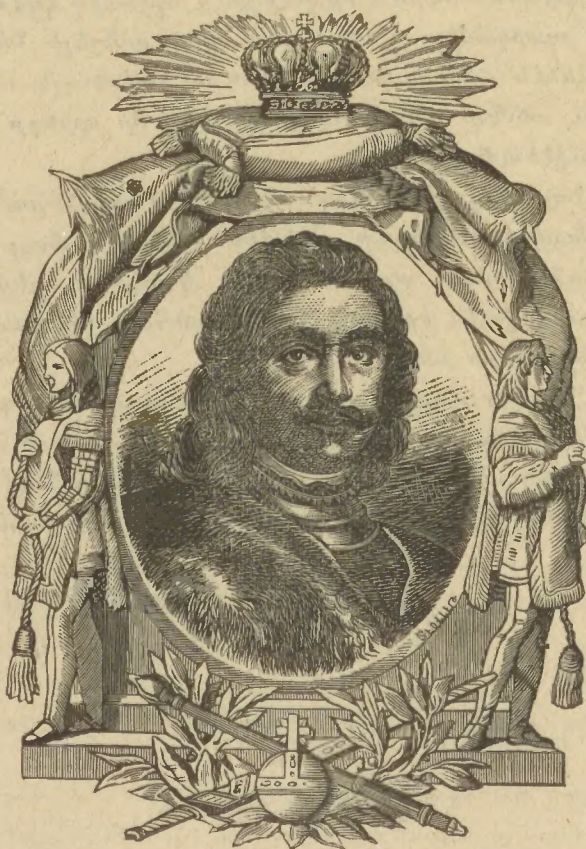
Թ Ա Ր Ի Խ

ՊԵՅՅԻՒՄ ՓԵՊՐՈ

Թարիխտէ մեծն Պետրոս վէ էհալինին լիսանընտտ Տէլի Փէթրո իսմիլյէ մ'արուֆ օլուպ, 1698 թարիխինտէ վէֆաթ էտէն պու զաթ՝ Րուսիա տէօվլէթինին պու կիւնքի ազամէթ վէ գուվլէթինին միւէսսիսի տիր:

Օլ թարիխտէ բուսլար իլմտէ փէք ճահիլ վէ տէրէճէյի մէտէնիյէթտէ փէք տուն օլտուգլարընտան՝ պէօ.

յիւք փէթրօ պունլարը թալիմ իչին ֆէվզէլատէ զահ-
մէթ չէքտի : Հաթթա քիւրսիի հիւքիւմէթինի թէրք է-
տիպ՝ Հոլանտա մէմլէքէթինէ կիթտի վէ իքի սէնէ օրա-

ՄԵՐՆ ՊԵՏՐՈՍ

տա գալըպ ֆայիտէլի սէնա՝աթլար , ալէլ խուսուս , կէմի-
հիլիք էօյլէնտի քի , քէնտի պաշընա տօնանմա ինչասը-
նա վէ ասագիրի պահրիյէ թէտարիքինէ միւգթէտիր օլ-
սուն :

Պետրոս թէպտիլի գրեաֆէթ էտերէք վէ ամէլէ էլ-
պիսէսի կիյէրէք, Հոլանտանըն էն՝ մէշհուր թէրսանէլէ-
րին պուլունտուղու Սարտամ շէհրինէ կիթտի, վէ էլինէ
պալթա, չէքիչ, գըսաճ վէ փէրկէլ ալարագ վէ իսմինի-
աէ իշճիլէրին սըրասընտա « Պետրոս Միխայելով » տէյու
գայտ էթտիրէրէք վէ թըպգը օնլար կիպի օթուրուպ
գալգարագ չալըշմայա պաշլատը, էն էվվէլ պիր գայըգ
սաթուն ալտը վէ էլիլէ պիր սէրէն տիրէյի եափտը,
սօնրա կէմիճիլիք սէնաաթընըն տիկէր գըսըմլարընը տա-
խի էօյրէնտի :

Ամէլէ թագըմընտան օլանլար, պու Պետրոս Միխա-
յելով տէնիլէն իշճինին պիգգաթ Բուսիա իմբէրաթօրու
օլտուղունու անլատըլար վէ գօնուշմայա ճէսարէթ էտէ-
մէյիպ չէքինտիլէր իսէ տէ, սօնրա սօնրա ալըշտըլար վէ
թէքիֆսիգ պուլունմայա պաշլատըլար :

Պետրոս, քէնտի էլի իլէ 60 թօփլու պիր սէֆինէ ի-
մալ էտիպ Բուսիաեա կէօնտէրտի, վէ պէօյլէճէ իքի սէ-
նէ չալըշտը կէմիճիլիքտէն մատէ պաշգա իգթիզալը մա-
րիֆէթլէր տախի թաշսիլ էթտի :

Պէօյիւք Փէթրօնուն մէսքեանը հալա Սարտամտա տու-
րուր վէ « Բրէնս խանէսի » թէսմիյէ օլունուր իմիշ :

Պետրոս խայլիճէ ամէլէլէր իլէ պէրապէր վաթանընա
ավտէթ էթտի վէ պիլթիւն սէնաաթլարըն թէգատտիւ-
միւնէ չալըշտը : Չիլինկիրլիք տախի էօյրէնմէք արզու
էթտիյինտէն՝ Մուքուաեա կիթտի վէ ազ միւտտէթ զար-
ֆընտա պու մագսէտինիտէ էլէ կէթիրտի վէ օրատան
կիտէճէյի վագըթ պիր քաշ թանէ տէմիր չըպուգ տէօ-
քիւպ վէ իսմինիտէ իւզէրլէրինէ իշարէթ էտիպ՝ պիր
գըյմէթ քէսսին տէյու ուսթասընա կէօթիւրտիւ : Ուս-
թասը պունլարը սաթուն ալտը : Պետրոս պու փարա իլէ
պիր չիֆթ ճիզմէ սաթուն ալըպ մէսէրլէթլէ կիլինտի վէ

հէր վագըթ՝ « Պու ճիզմէլէրի ալըմըն թէրի իլէ գազան-
տըմ » տէր իտի :

ԴԱԻԻԹ Ն. ՊԱՐՁՈՒՄԵԱՆ
Վ. Կ.

Ֆ Ի Ի Ն Ո Ւ Ն

Թ Ա Ր Ի Ն Ֆ Ա Ր Գ Ը

Հէր ան միւշահէտէ էյլէտիյիմիզ շէյ տիր քի՝ բուսի վէ էֆ-
րէնճի իսմի իլէ իսթի՛մալ էյլէմէքտէ օլտուղուսուզ իքի նէվ
թարիլսէր՝ եէքտիկէրինտէն 12 կիւն Փարզլը տըրլար : Պու
Փարզ էքսէրիմիզին մէրազընը ճէլալ էթսէ սէզա տըր , չիւնքի
տիւշիւնէ պիլիրիզ քի աճէպա ալաֆրանկա թարիխ իսթիմալ է-
տէնլէր պիլտէն 12 կիւն էվվէ՞ մի խալզ օլունմուշ տըրլար : —
Խա՛յր , էօյլէ իսէ պունուն պիր սէպէպի օլմալը տըր քի՝ անա
ակեա՛հ օլմազ լազըմէտէն տիր : Պունու թէքմիլէն անլամազ
իշիւն սէնէ հազգընտա տէրէճէի քիֆայէտէ մալիւմաթըմըզ օլ-
մազ լազըմ տըր : Սէնէ նէ՞ տիր : — Շէմսին թէսավի իւլ լէյլ
ու նիհար (գիշերահաւասար) նօզթասընտան միւֆարըզաթլա
թէքրարէն այնի նօզթայա կէլմէսինէ կիտէն վագթ տըր քի 365
կիւն , 5 սա՛ւթ , 48 տազիզէ , 48 սանիյէ տէվամ էտէր : Սէ-
նէյի պու փարշատան փաքլայըպ՝ հիսապլարը թէսհիլ էթմէք
իշիւն Բօմա իմիէրաթօրու Յուլիոս Չէզար՝ սէնէյի 365 $\frac{1}{4}$ կիւն
Փարզ էյլէտի վէ հէր պիր տէօրթ սէնէյի պիրտէն ալարազ՝ 3
իւնճիւսիւնիւ սէնէ ի 'ատիյէ թէսմիյէ վէ 365 կիւն հիսապ էթ-
տի , 4 իւնճիւսիւնիւ իսէ՝ սէնէ ի քէպիսէ (նահանջ տարի) թէս-
միյէ իլէ 368 կիւն թութտու :

Ճագաթ պու թէրթիպտէ տախի նօզսան վար իտի , չիւնքի
Չէզար սէնէյի 365 $\frac{1}{4}$ կիւն Փարզ էյլէտիյինտէն հէր սէնէ
պաշընա 11 տազիզէ վէ 12 սանիյէ գիյատէ Փարզ էյլէմիլ օլ-
տու քի պու Փարզ սէնէ պէ սէնէ թէզպիլտ էտէրէք 1582
սէնէյի հիսապ օլունտուգտա օլ ճիւզի Փարզըն օն կիւնէ պալիղ

օլտուղու կէօրիւտիւ , վէ պու գա'իտէ տէվամ օլունտուգտա' միւսթագպէլտէ գըլ մէվսիմիներն Յուլիս այընա թէսատիւֆ է- տէճէյի հիսապ օլունտու :

1882 տէ Բօմա փափասը 13 իւնճիւ Գրիգորիս պու սէհվիյէթի տէրք իլէ տօղրուլթ-մայա գալգըլտը վէ միւշքիւլաթը ամիմէյէ րաղմէն էնճամընտա մուվաֆֆագ տա օլտու , շէօյլէ քի Զէզար վագթընտան օլ կիւնէ տէք սէնէ պէ սէնէ 11 տագիգէ վէ 12 սանիյէտէն թէրաքիւմ էթմիշ օլան 10 կիւնիւք Փարղը՝ պու- լունտուղու սէնէտէն թարհ էյլէտի : Իչպու թէրթիպ մէճիս թարաֆընտան տախի գապուլ օլունարագ պիւթիւն Բօմատա վէ Գաթօլիք էյալէթլէրինտէ պու եէնի գաիտէյէ թաթպիգէն 1882 Հոկտեմբեր 3 ինճի կիւնիւ թարիխիներ Հոկտեմբեր 18 տէ- եու թութուպ էօյլէճէ տէվամ էթտիլէր : Պու շէյ խայլիճէ միւ- նագաալարա մէյտան վէրտի , վէ պիթթապի այլըզճը , խըտ- մէթքեար վէ քեաթիպ կիպի կիւն իլէ իշլէյէնլէրին իշինէ տա- հա զիյատէ էլ վէրիբ իտի : Պու գաիտէյի Ինկիլիզլէր էվվէլա րէտտ էթտիլէր իսէ տէ 1782 տէ գապուլ էթմէյէ մէճպուր օլ- տուլար : Շարգի Գիլիսալար (Էրմէնի , Բում , վէ Բուս) էլան գապուլ էթմէտիլէր վէ հալա գաիտէյի գատիմէյէ րիայէթէն՝ Մայիս 13 տէյէճէք եէրէ Մայիս 1 տէրլէր :

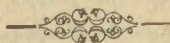
Հէր նէ գատար Գրիգորիս փափա էսկի թարիխի թասհիհ էթտի իսէ տէ , էսկի ուսուլ եինէ տէվամ էթսէ իտի եա'նի հէր տէօրթ սէնէներն Յիւ սէնէ ի 'ատիյէ վէ 4 իւնճիւսիւ սէնէ ի քէպիսէ սայըլսա իտի՝ պիւր միւտտէթ սօնրա եինէ տօղրուլթ- մագ լաղըմ իտի , չիւնքի օլ գաիտէ իլէ եինէ հէր 400 սէնէտէ՝ Յ կիւն գատար պիւր Փարգ կէօրիւնիւյօր իտի , իմտի պունոււն տա չարէսինէ պագմագ իշիւն էվվէլքի գաիտէ մուճէպիւնճէ հէր 400 սէնէտէ 100 սէնէ սալը քէպիսէ օլմալը իքէն Յ էքսիք եա'նի 97 սէնէ օլմալընը գարէր էթտի վէ թարհ օլունաճագ մէգքիւր Յ սէնէ իշիւն տախի չու ուսուլու թէրթիպ էթտի , քի 100 իլէ թագսիմ օլունուպ 400 իլէ պիլա քիւսիւր թագսիմ օ- լունմաեան հէր տէհր պալը՝ սէնէյի ա'տիյէ ա'տտ օլունսուն , պէօյլէճէ 1700 , 1800 , 1900 տէհր պալլարը էսքի ուսուլ իլէ 366 կիւնիւ սէնէի քէպիսէ սայըլաճագ իքէն պու գա'իտէ մու- ճիպիւնճէ 400 իլէ թէմամէն թագսիմ օլունմատըղլարը իշիւն սէ- նէ ի ա'տիյէ ա'տտ օլունմալը տըրլար :

Իշթէ պու սուրէթէ 17 իւնճիւ Գրիգորիս փափա 'իւմ տիւն-
եասընա պէօյիւք պիր խըզմէթ էյլէմիշ օլտու : Հէր նէ գատար
պու սօն գաիտէտէ տախի եանլըշլըգ վար իսէ տէ փէք ճիւզի
եա'նի 3000 սէնէտէ սալթ պիր կիւն օլտուղունտան՝ ալէլ ու-
մում տօղրու հիսապ օլունարագ օլ ճիւզի ֆարղըն թասհիհիտէ
միւսթագպէլ 'իւլէմասընա թէրք էտիլմիշ տիր :

Իշթէ Ալաֆրանկա վէ Բումի թարիսլէր արասընտա օլան
ֆարղըն սէպէպի պու տուր քի , պունտան 14 սէնէ սօնրա եա'նի
1900 տէ 13 կիւնէ պալիղ օլաճագ տըր :

ՄԻՀՐԱՆ Պ. ՍԵԼԵԱՆ

Մէրքէզի Թիւրքիա Գօլէճ

ՊԻՐ ՏԱՄԼԱ ՍՈՒ

Կէօլլէնմիշ սուտան պիր տամլա ալըպ իքի եիւզ գաթ
իրի կէօսթէրէն պիր խուրտէպին իլէ իշինէ պագտըղըմըզ-
տա միւսթէրիֆ հայլանճըզլար կէօրիւնիւղ :

Էյէր սուլուն պու տամլասընը գուվլէթլի ալէթ իլէ
տահա զիեատէ իրիլէշտիրիպ պէյաղ պիր պէզ իւզէրին-
տէ ա'քս էթտիրէպիլիր իսէք , պու հայլանաթը սաղի-
րէնին հարէքէթիսի տէ միւշահատէ էտէպիլիրիղ :

Պունլարտան պա'ազըլարընըն պաճագլարը , միտէլէրի
վէ կէօզլէրի վար , պա'ազըլարընընքի իսէ եօգտուր :

Պունլար սուտա հարէքէթսիզ տուրուրլար իսէ տէ կէօ-
քըսլէրինին էնիպ գալգմասը միւշահատէ օլունապիլիր վէ
քէնտիլէրտէն տահա քիւշիւք պիր հայլան վիճուտէրինէ
թօգանտըղը կիպի՝ հէման օնու եուտարլար :

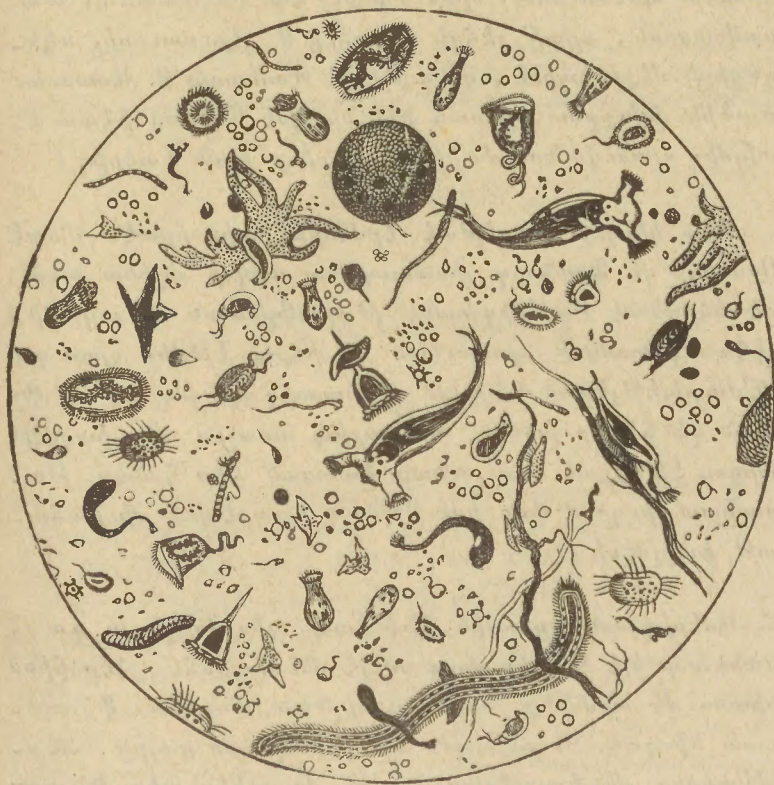
Պա'աղէն պու հայլանլարըն միտէլէրինտէ եաթմըշ օ-
լան տիկէր հայլանճըզլար տա կէօրիւնիւրլէր :

Կէօզ իլէ միւշահատէ օլունմայան պու հայլանլար օլ
գատար չօգ տուրլար քի պիր տամլա սուտա օնլարըն

լաշէրէրինտէն թէքմիլ արագիւէր թէչքիլ օլունուրլար :

Սույուն պու ուֆաճըգ տամլասը նէ՛ աճայիպ տիւնեա տըր :

Պու հայվանճըգլարն հաեաթընը էօյրէնմէք վէ ա-

տէթլէրինի թէֆթիշ էթմէք ուղրունա չօգ ալիմէր էօ-
մըրլէրինի թէլէֆ էթմիչէր տիւր :

Իշթէ, գուտրէթլու Ալլահըն գուվվէի պիղայէսի պին-
լէրճէ հայվանաթը սաղիրէյի շամիլ օլան շու պիւր տամ-
լա սուտա տախի կէօրինիւեօր :

ԳԷՈՐԳ Յ. ՃՈՒԼՖԱՆՆ
Վ. Կ.

ԻՅԱՏԱԹ ՎԷ ԻԼԱՆԱԹ

Գայսէրիտէ Մեցտորա աշխո ումուրու տէրէօհտէյէ հիմմէթ պուեուրմուշ օլան Դանիէլ էֆ. Սարրաֆեան թաւափընտան, պիրի՝ շէհրի մէղքիւր Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցիսի մէքթէպինէ, վէ տիկէրի՝ Թօմարզա Ս. Աստուածածին վանքընա օլարագ իքի նիւսխէ Մեցտոր իհտա էտիլմիշ օլտուղունու մա'էթթէշէքքիւր իլան էտէրիզ:

Բէք կիւզէլ սուրէթտէ էրմէնիճէ պիլտիքտէն մատէ Օսմանլը վէ ֆրանսըզ լիսանլարընա տախի աշինա օլան, վէ եէտինտէ Բաթրիգխանէ թարափընտան մուալլիմիք շէհատէթնամէսի պուլունան վէ իճրա էթմիշ օլտուղու մէ'մուրիյէթլէրտէ էհլիյէթ վէ սատագաթ իպրազ էթմիշ օլան կէնճ պիր խօճա, միւնասիպ մաաշլա պիր խըզմէթ արզու էթմէքտէ պուլունտուղունտան՝ հէր հանկը թաւափտա լիւզում վար իսէ Մեցտոր իտարէսինէ միւրաճաւթ էտիլմէսի:

Ամէրիգատա քեային միւթէպէր պիր մուզիգա գումրանեասը իլէ էտիլէն մուգավէլէ մուճիպինճէ, հէր ճինս բիանօ վէ արմօնիք սըրարըշլարընտա մագթու ֆիյաթտան եիւզտէ 30 ըսքօնթօ օլունտուգտան ղայրի, մէքթէպիմիզ մէնֆաաթընա տախի մուայեէն պիր միգտար թէնզիլ էտիլէճէյինտէն՝ էվ, մէքթէպ եախօտ քիլիսա իչիւն մուզիգա կէթիրթմէք իսթէյէնլէրին քէզալիք Մեցտոր իտարէսինէ միւրաճաաթ վէ մա'լիւմաթը մուֆասսալէ ախզ էյլէմէլէրի իսթար օլունուր:

Handwritten signature and notes in Armenian script, including the word "Սանիպի" and other illegible characters.